

T.C
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

2018 MALİ YILI
FAALİYET RAPORU

MARDİN 2018

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ

1.GENEL BİLGİLER

A. Misyon ve Vizyon

Misyon

- Stratejik yönetim anlayışına uygun Ar-Ge politikaları yapmak ve uygulamak
- Bilgi üretimine katkıda bulunmak ve yayılmasına destek sağlamak
- Gelişmiş bir araştırma alt yapısı kurmak ve etkin kullanımını sağlamak
- Bilimsel araştırmalar için ayrılan fonları etkin ve adil bir şekilde yönetmek
- Disiplinler arası, ulusal-uluslararası ve sektör-sivil toplum kuruluşları ile işbirliğini geliştirmek
- Araştırmacıların akademik gelişimlerine katkı sağlamak

Vizyon

Üniversitemizin bilimsel etkinli ve üretimine, marka değerine ve saygınlığına katkıda bulunmak.

B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar

B.1- Yetki

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 4684 sayılı kanunla değişik 58. maddesi ve 10.04.2002 tarih ve 24722 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkında Yönetmelik” uyarınca Mardin Artuklu Üniversitesi bilimsel araştırma proje tekliflerinin değerlendirilmesi, kabulü ve desteklenmesi ile bunlara ilişkin hizmetlerin yürütülmesi, izlenmesi, sonuçlarının değerlendirilmesi ve kamuoyuna duyurulması.

B.2- Görevler

- a) Proje başvuru takvimini hazırlar.
- b. Desteklenecek proje türlerini ve uygulama esaslarını belirler.
- c. Projelerle ilgili kullanılacak formları hazırlar.
- ç. Projeler için sağlanacak destek limitlerini belirler.
- d. Desteklenmesine karar verilen projeler için kullanılacak proje protokolünü hazırlar.
- e. Proje başvurularının gerçekleştirilmesi, değerlendirilmesi, projelerin yürütülmesi, izlenmesi ve sonuçlandırılması ile ilgili uygulama usul ve esaslarını belirler.
- f. Proje başvurularını değerlendirerek karara bağlar. Gerekli gördüğü proje önerilerini hakemlere gönderir. Gelen raporları da değerlendirerek projenin desteklenip desteklenmeyeceğine karar verir.
- g. Yürütülmekte olan projelerin yürütücülerinden üç ve/veya altı ayda bir alınan ve projelerin ilgili dönemini kapsayan ara raporları değerlendirir.
- ğ. Proje yürütücülerinden gelen ek süre, ek bütçe ve diğer tüm talepleri değerlendirerek karara bağlar.
- h. Gerekli gördüğü hallerde proje çalışmalarını yerinde inceleyebilir ve/veya konunun uzmanlarına inceletebilir, proje yürütücülerini değiştirebilir, projeyi yürürlükten kaldırabilir.

1. Sözleşme ve Yönerge maddelerine aykırı durumlarda gerekli yaptırımlara karar verir.
- i. Ülkemiz ve Mardin Artuklu Üniversitesi bilim politikalarına uygun olarak öncelikli araştırma alanlarını ve konularını belirleyerek Senatoya önerir.
- j. Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkındaki Yönetmelik kapsamında, Rektör tarafından verilen diğer görevleri yerine getirir.

B.3- Sorumluluklar

Yükseköğretim kurumları bütçelerinde bilimsel araştırma projeleri için tefrik edilen ödeneklerin özel hesaba aktararak kullanımı, muhasebeleştirilmesi ile özel hesabın işleyişine ilişkin esas ve usuller ile Kamu İhale Kanunu 3. Maddesinin F Bendi kapsamında yapılacak olan ihalelere ilişkin kararnameye uygun olarak satın alma işlemlerini gerçekleştirmek.

B.4- Alt Birimlerin Görevleri

Dokümantasyon

- BAP Yönergesi ve BAP Usul ve Esaslarına uygun hareket etmek,
- Üniversitemiz öğretim üyelerinin proje başvurularını ilgili mevzuat çerçevesine ön değerlendirmeye tabi tutmak,
- Kabul edilen projelere ait sözleşme ve eki belgeleri teslim alarak imzalatıp arşivlemek,
- Yürüyen projeler kapsamında sunulan ara rapor ve sonuç raporlarının ön değerlendirmesini yapmak,
- Yürüyen projeler kapsamında ek bütçe, ek süre, proje başlığında değişiklik, proje ekibinde değişiklik, harcama kaleminde değişiklik, proje iptali ve benzeri taleplerin ön değerlendirmesini yapmak,

Harcama

- BAP projeleri kapsamında talep edilen her türlü malzeme ve hizmet alımlarının ilgili mevzuat çerçevesinde doğrudan temin ile satın alma işlemlerini yürütmek,
- Takip edilen malzeme ve hizmeti en kısa sürede ve en ekonomik şekilde temin etmek,
- Uygun bulunan tekliflerin siparişlerini vermek,
- Uygun bulunan en avantajlı teklifleri proje yöneticileri ile değerlendirmek,
- Teslim alınan mal ve hizmete ait Muayene Kabul Komisyon Tutanağı belgesi veya teslim belgelerini hazırlayarak proje yürütücüsüne ve diğer komisyon üyelerine imzalatmak,
- Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı'na verilmek üzere eki belgelerle birlikte MYS sistemi üzerinden ÖEB düzenlemek,

- Proje yürütücüleri ve araştırmacıların proje kapsamında yapmış oldukları yurt içi ve yurt dışı seyahat harcamalarının 6245 Sayılı Harcırah Kanunu, BKK ve Uygulama Usul ve Esasları kapsamında hesaplayarak ücretlerin ödenmesini sağlamak,
- Proje yürütücülerine ve araştırmacılarına (harcırah) ön ödeme yapmak ve mahsup işlemlerini takip etmek,
- Satın alma işlemleri ile ilgili proje yürütücüsü ve ilgililere bilgi vermek,
- Kabul edilen projelerin bütçe işlemlerini yapmak,

Taşınır Kayıt

- BAP Yönergesi ve BAP Usul ve Esaslarına uygun hareket etmek,
- BAP projeleri kapsamında satın alınan her türlü tüketim ve dayanıklı taşınırların BAP ambarlarına kaydedilmesi,
- Taşınır Mal Yönetmeliğinin 6. Maddesinde sayılan görevleri yapmak,
- BAP projeleri kapsamında satın alınan her türlü tüketim ve dayanıklı taşınırları yerinde gözlemleyerek gerekli işlemleri yapmak,
- Üçer aylık dilimler halinde tüketim çıkışlarını Strateji Geliştirme Daire Başkanlığına bildirmek,
- Taşınır Kontrol Yetkilileri'nin istediği bilgileri vermek,

Birime İlişkin Bilgiler

1- Fiziksel Yapı

Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğü "Türkiyede Yaşayan Diller Enstitüsü" binasında, Genel Sekreterlik Özel Kaleme bünyesinde hizmet vermektedir.

2. Örgüt Yapısı

2.1- Tarihçe

Yükseköğretim Kurumu'nun 26.11.2016 tarihinde yayımladığı Bilimsel Araştırma Projeleri hakkında yönetmelik kapsamında birimin adı Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi olarak değiştirilmiştir.

Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi Koordinatörlüğü "2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 58. maddesi", "Ek 28. Maddesi" ile "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkındaki Yönetmelik" ve "Yükseköğretim Kurumları Bütçelerinde Bilimsel Araştırma Projeleri İçin Tefrik Edilen ödeneklerin özel Hesaba Aktarılarak Kullanımı, Muhasebeleştirilmesi ile özel Hesabın İşleyişine İlişkin Esas ve Usuller" uyarınca; Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonunun sekreteryaya hizmetlerinin yürütülmesi, bütçe ödeneklerinin özel hesaba aktarılması, özel hesaba ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi ve

yükseköğretim kurumu araştırmacılarının görev aldığı ulusal ve uluslararası organizasyonlarca desteklenen projelerin ilgili mevzuatla belirlenen süreçlerinin yürütülmesi, izlenmesi, teşvik ve koordine edilmesi, yükseköğretim kurumu araştırma performansının ölçülmesi, değerlendirilmesi ve araştırma politikalarının belirlenmesiyle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla kurulmuştur.

2.2- Teşkilat Yapısı

BAP Koordinasyon Birimi Koordinatörü: Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Biriminin faaliyetlerinin yükseköğretim kurumu adına yürütülmesinden sorumlu, Rektör tarafından görevlendirilen ve Rektöre karşı sorumlu öğretim üyesidir.

BAP Komisyonu: Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonudur.

BAP Komisyonu Başkanı: Rektör veya görevlendireceği Rektör Yardımcısıdır.

BAP Alt Komisyonu: Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Alt Komisyonlarıdır.

Komisyon üyelerinin isimleri aşağıda belirtilmiştir:

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ KOMİSYON ÜYELERİ	
Prof. Dr. Ahmet AĞIRAKÇA	Rektör
Prof. Dr. Abdurrahman EKİNCİ	Rektör Yardımcısı
Doç. Dr. Ömer BOZKURT	BAP Koordinatörü
Doç. Dr. Yunus CENGİZ	Türkiye’de Yaşayan Diller Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Beyhan KANTER	Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Yusuf DOĞAN	Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dekan V.
Dr. Öğr. Üyesi Velid UNSAL	Merkezi Laboratuvar Müdürü
Dr. Öğr. Üyesi Reşit YILDIZ	Sağlık Yüksekokulu Müdürü
Dr. Öğr. Üyesi Hacer ŞAHİNALP	İslami İlimler Fakültesi Öğr. Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Pınar ÖZDEMİR ÇUKADAR	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğr. Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Necmettin AKTEPE	Sağlık Yüksekokulu Öğr. Üyesi

3- Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

3.1- Yazılımlar

BAP Otomasyon Sistemi

3.2- Bilgisayarlar

Masaüstü Bilgisayar Sayısı: 3 Adet

3.4- Diğer Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

CİNSİ	İDARİ AMAÇLI (ADET)	EĞİTİM AMAÇLI (ADET)	ARAŞTIRMA AMAÇLI (ADET)
Yazıcı, Fotokopi Makinası, Faks, Tarayıcı	3(Tümleşik)	-	-
		-	-
		-	-

4-İnsan Kaynakları

Yazı işlerinde görevli 1 Şube Müdürü, satınalma/taahhüt kayıt işlerinde görevli 1 bilgisayar işletmeni ile hizmetler sürdürülmektedir.

TÜBAP	Personel Sayıları
Şube Müdürü	1
Şef	--
Teknisyen	--
Bilgisayar İşletmeni	1
Memur	--

Bilimsel Araştırma Projeleri Biriminde görevli personelin isimleri ve ünvanları aşağıda belirtilmiştir.

Adı Soyadı	Ünvanı
Arif KABAK	Şube Müdürü
Orhan BAKIR	Bilgisayar İşletmeni

5-SUNULAN HİZMETLER

5.3- İdari Hizmetler

- 1) Bilimsel Araştırma Projeleri birimince yürütülen hizmetleri kapsayan mevzuatların takibini yapmak.
- 2) Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyon Kararlarının takibi ve uygulanması.
- 3) Bilimsel Araştırma Projeleri Ödeneğinden destek verilen projelerin gelişme, sonuç raporları, ihtiyaç duyulan ek ödenek, ek süre, harcama kalemleri arası aktarma, proje ile ilgili olarak kongre, sempozyum ve toplantılara katılım izni, yayın izni ile ilgili yazışmalarını yapmak.
- 4) Desteklenen projelere her türlü rehberlik hizmetinin verilmesi.
- 5) Başvurusu kabul edilmiş Bilimsel Araştırma Projelerinin Bütçe Maliyet takibinin yapılarak gerekli ihtiyaçlarının satınalma kriterleri doğrultusunda temin edilmesi.
- 6) Yapılan satınalma ve diğer işlemlerin malzeme-tahakkuk, taşınır kayıt işlemlerini takip etmek yürütmek ve sonuçlandırmak.

6- Yönetim ve İç Kontrol Sistemi

Bilimsel Araştırma Projeleri Ödeneğinden desteklenen projelerin ihtiyaç formları Satınalma birimine havale edildikten sonra, alım yapılacak olan projelerin sözleşmesindeki bütçe tertipleri incelenerek her yıl Maliye Bakanlığı tarafından Resmi Gazete de yayınlanan Devlet İhale Genelgesi doğrultusunda ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde bütçe tertibi ve alımlarda uygulanacak usul belirlenerek harcama yetkilisinin onayına sunulur.

Satınalma İşlemleri 4734 KİK 3.maddesi f bendi ilgili maddelerine göre gerçekleştirilir. 2003-6554 karar sayılı kararname ile doğrudan temin usulü ile yapılan alımlarda, satın alınacak malzemenin bedeli doğrudan temin limiti içinde ise; Proje yürütücüsü projede öngörülen malzeme veya hizmete ilişkin teknik şartnameyi hazırlayarak ilgili birime satınalmanın yapılması için müracaat eder. Satınalma, yaklaşık maliyet tespiti (*Alınacak malzemeye ilişkin olarak proje bütçesinde öngörülen rakam yaklaşık maliyet miktarına esas tutardır*) İlan yapılarak veya ilan yapılmaksızın piyasa araştırması yapılmak suretiyle Üniversitenin uygulamaları çerçevesinde gerçekleştirilir. İhale komisyonu kurulmaz.

Satın alınacak malzemenin bedeli doğrudan temin limiti dışında ise; Proje yürütücüsü projede öngörülen malzeme veya hizmete ilişkin teknik şartnameyi hazırlayarak ilgili birime satınalmanın yapılması için müracaat eder. Satınalma, Üniversitenin uygulamaları çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Bu satınalmalar için ayrı bir ihale komisyonu oluşturulabileceği gibi, mevcut ihale komisyonlarına proje yürütücüsü veya yardımcı araştırmacılardan birisinin katılımı ile de oluşturulabilir. İdari şartname Üniversite tarafından teknik şartname ise proje yürütücüsü ve/veya görevlendireceği kişiler tarafından hazırlanır. İhale ilgili mevzuat ve üniversitenin uygulamaları doğrultusunda sonuçlandırılır. İhale Komisyonu kurulur.

İhale Komisyonu İhale yetkilisi; biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, İlgili olan Daire Başkanı veya görevlendireceği bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dahil olmak üzere görevlendirir. Gerekli incelemeyi yapmalarını sağlamak amacıyla ihale işlem dosyasının birer örneği, ilan veya daveti izleyen üç gün içinde ihale komisyonu üyelerine verilir.

Proje kapsamında yapılan harcamalar, üniversitenin bilimsel araştırma projeleri ile ilgili tahakkuk birimince işlemler gerçekleştirilip, harcama yetkilisinin imzasından sonra iki iş günü içinde Strateji Geliştirme Daire Başkanlığınca ödenir.

** İç Kontrol sistemine ilişkin çalışmalar 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa dayanılarak çıkarılan ikincil ve üçüncül mevzuat hükümleri çerçevesinde Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı koordinasyonunda devam etmektedir.*

II. AMAÇ ve HEDEFLER

A. Birimin Amaç ve Hedefleri

1. Mardin Artuklu Üniversitesi BAP Yönergesi yeniden oluşturulmuş ve yasal alt yapısı YÖK Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetmeliği ile uyumlu hale getirilmiştir.
2. BAP Koordinasyon Birimi'nde kullanılan form ve belgelerinin tamamı değiştirilmiş ve yeni sisteme uyumlu hale getirilmiştir.
3. BAP Yönetim Sistemi tüm süreçlerin elektronik ortamda yürütülmesine imkan tanımıştır. Proje süreçlerinin her aşamasında araştırmacılara bilgi verilebilmektedir. Sistemde ülke genelinden 239 araştırmacı kaydı içeren bir hakem havuzu bulunmaktadır. Bu sistemle önemli düzeyde zaman ve personel tasarrufu sağlanmış, süreçlerin hızlı, kolay ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesi mümkün olmuştur. Böylece tüm süreçler manipüle edilemeyecek şekilde güvence altına alınmıştır.
4. BAP fonlarının AR-GE dışında kullanılmasının önüne geçilmiş ve fonlar AR-GE çalışmalarına yönlendirilmiştir. Böylece fonların etkin ve verimli kullanımı sağlanmıştır.
5. 2018 yılında 78 adet ödeme işlemi gerçekleştirilmiştir. 2018 yılı içerisinde değişik proje türlerinde toplam 44 adet proje 430.024 TL bütçe ile desteklenmiştir.

B. Temel Politika ve Öncelikler

- a) Yüksek Öğretim Kurumlarında Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkında Yönetmelik
- b) Bilimsel Araştırma Projeleri Uygulama Yönergesi
- c) Bilimsel Araştırma Projeleri İzleme ve Değerlendirme Kriterleri
- d) Yükseköğretim Kurumları Tarafından, 4734 Kamu İhale Kanunu 3. maddesi f Bendi Kapsamında Yapılacak Olan İhalelere İlişkin Yönetmelik
- e) 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu

- f) 6245 Sayılı Harcırah Kanunu
g) Bilimsel Araştırma Projeleri ile ilgili YÖK tarafından yayınlanan Genelge ve Yönergeler
h) Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu
ı) Mal ve Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmelikleri
i) Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği
j) Bütçe Uygulama Talimatı
k) Yükseköğretim Kurumları Bütçelerinde Bilimsel Araştırma Projeleri İçin Tefrik Edilen Ödeneklerin Özel Hesaba Aktarılarak Kullanımı, Muhasebeleştirilmesi İle Özel Hesabın İşleyişine İlişkin Esas ve Usuller

A. Performans Bilgileri

1-Faaliyet ve Proje Bilgileri

1.4- Proje Bilgileri

- a) 31.12.2018 tarih itibariyle 54 adet Bilimsel Araştırma Projesi devam etmektedir.
b) 2018 Mali yılında 44 adet Bilimsel Araştırma Projesi 430.024 TL ödenek ile desteklenmesine karar verilmiştir.

Fakültele ve niteliğine göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir.

FAKÜLTELERE GÖRE 2018 YILINDA DESTEKLENEN PROJELER (TL)		
EDEBİYAT FAKÜLTESİ	12 ADET	45.525,00
İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ	7 ADET	9.125,00
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK Y.O.	5 ADET	87.500,00
SAĞLIK MESLEK Y.O.	7 ADET	109.105,00
MÜHENDİSLİK ve MİMARLIK FAKÜLTESİ	2 ADET	9.690,00
KIZILTEPE MESLEK YÜKSEKOKULU	5 ADET	88.355,00
MESLEK YÜKSEKOKULU	1 ADET	10.00,00
MİDYAT MESLEK YÜKSEKOKULU	1 ADET	5.274,00
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ Ve OTELCİLİK MESLEK YÜKSEKOKULU	2 ADET	17.450,00

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN DİLLER ENSTİTÜSÜ	1 ADET	20.000,00
BEDEN EĞİT. VE SPOR YÜK.OK.	1 ADET	28.000,00
TOPLAM	44 ADET	430.024,00

NİTELİĞİNE GÖRE 2018 YILINDA DESTEKLENEN PROJELER (TL)		
Bilimsel Araştırma Projesi	44 ADET	430.024,00
TOPLAM	44 ADET	430.024,00

Performans Sonuçları Tablosu

2018 Mali yılında 17 adet bilimsel araştırma ve 2 adet altyapı projesi kapanmıştır.

Fakültele ve niteliğine göre dağılımı aşağıda belirtilmiştir;

FAKÜLTELERE GÖRE 2018 YILINDA KAPANAN PROJELER	
İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ	2 ADET
EDEBİYAT FAKÜLTESİ	5 ADET
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK Y.O.	2 ADET
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ	4 ADET
SAĞLIK MESLEK Y.O.	2 ADET

KIZILTEPE MESLEK YÜKSEKOKULU	1 ADET
TÜRKİYE'DE YAŞAYAN DİLLER ENSTİTÜSÜ	1 ADET
TOPLAM	17 ADET
NİTELİĞİNE GÖRE 2018 YILINDA KAPANAN PROJELER	
ALT YAPI PROJELERİ SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK Y.O.	1 ADET
ALT YAPI PROJELERİ SAĞLIK MESLEK Y.O.	1 ADET
TOPLAM	2 ADET

Değerlendirme

Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Birimi Koordinasyon Birimi Üniversitemizin sahip olduğu potansiyele oranla yeterli ölçüde maddi imkanlara sahip değildir ve bu nedenle bütçe sorunları yaşamaktadır. Son iki yılda birimin alt yapı sorunları büyük oranda giderilmiş olup proje sayısında ve bu projelerden üretilmiş yayınların miktarında ciddi artışlar sağlamıştır. Ancak bütçe sıkıntısı 2019 yılının birinci dönemi için proje alamamıza neden olmuştur. Bütçe sorunu büyük oranda altyapı projeleriyle ilgili olduğu için BAP komisyonunun alt yapı projelerine çok fazla yer vermeyecek şekilde değerlendirmeler yapması bir mülhaza olarak ifade edilebilir. Birimin bilgisayar ve otomasyon programı yeterli düzeyde olup ilave bir memura da ihtiyacı bulunmaktadır.

Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Birimi Koordinasyon Birimi özellikle 2017 ile 2018 yılları arasında gerek proje sayısı gerekse de birimin kurumsal işleyişi noktasında geçen bütün yılların kat etmiş olduğu mesafeden daha iyi bir mesafe almıştır. Bunlara dair istatistikler otomasyon sisteminden rahatlıkla görülebilmektedir. Kurumsal işleyişte ve ödeme süreçlerinde de belli düzeyde bir standart sağlanmıştır.

Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Birimi Koordinasyon Biriminin Üniversitemizin diğer ilgili birimlerle birlikte farklı bir mekanda ve bir arada bulunmasının verimlilik açısından faydalı olacağını da bir öneri olarak belirtmek isteriz.

